

„Soča“

izhaja vsak petek o pol dne in velja s priloga „Primorac“ in „Gospodarski List“ sred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . . . gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta . . . . . 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravitelju.

„Primorac“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) „Sočnim“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „postanice“ plačujejo se za štiri letno petletno:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,

7 . . . . . 2 . . . . .

6 . . . . . 3 . . . . .

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski ulici in v Solski ulici po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravitelju „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravitelstvo je v Marzinjevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Izjemno stanje v Pragi.

Poslanska zbornica dunajska je v treh sejah razpravljala o vladinih predlogih za stran izjemnega stanja v Pragi. Razprava se je vsrila v glavnih točkah tako-le:

Poročevalec dr. Fuchs priporoča predloge, pridržuje si nadalnja izvajanja za pozneje.

Poročevalec manjšine dr. Herold pravi, da mora vsak stvaren sodnik spoznati, da izjemne naredbе v zakonu niso utemeljene. Te naredbе so sklep na verigi, s katero se že toliko let ovira ves državni razvoj, zlasti glede politične svobode. Za kaznovanje tistih dogodkov, katere je navajala vlada, zadostili bi navadni zakoni. Silno razdraženost češkega naroda, katere nihče ne taji, je vlada sama zakrivila, ta je posledica političnega boja in češki narod ima sveto pravico, boriti se zoper centralizem, zoper germanizacijo in zoper burokratsko samovoljnost. Vsak državljani ima pravico in dolžnost, da izreče svoje mnenje, pa če bi bilo tudi kaznjivo po § 65. a. Strankarske in osebne ambicije oškodujejo naše javno življenje, in če nimamo dovolj moči, da se popnemo nad ta nivo, potem je najbolje, da gremo vsaksebi. Nekoliko govorov in nekoliko člankov nima pomena za borbo idej v Avstriji. Vladi in stranke, ki koncem 19. veka ne sodijo upliva javnega mnenja z nekega vzvišenega stališča, niso sposobne za rešitev javnih vprašanj. Ne igrajte se z ognjem, sicer bi se moglo zgoditi, da se zbere vse to, kar so vladne oblasti storile krivičnega, nezakonitega in kaznivega češkemu narodu — in v interesu države želim, da bi se ta material ne tiskal. Danes se popolnoma molči o delavskih izgredih, dasi se v Pragi niso nikdar primerili taki izgredi, kakor pri demonstraciji tramvajskih delavcev na Dunaji. Kar se je zgodilo v Pragi, je prava otročarija proti temu, kar se dogaja drugod, kjer se pa izhaja brez izjemnih naredb. Eden glavnih narokov za uvedenje izjemnega stanja je bilo tajno društvo „Omladina“. To je nezakonito, kajti to, kar more storiti 80 mladih mož, to se ni obsežno gibanje. Obžalovati pa je, da se obravnava še ni vsrila. Zatoženci so že nad tri mesece v preiskovalnem zaporu, kar je proti določbam kaz. prav. reda. Zatožba je tako plitva, da spozna vsak pravnik, da bodo k večjemu trije ali štirje zatoženci obsojeni. Za sistiranje porot pa celo ni bilo uzroka. Kdor se dotakne porot, ta oškoduje trivorno državno podlago. Vladi je izdala tajno okrožnico na državno pravdnitvo, v kateri je vprašala, če bi imela zatožba radi gotovih hudodelstev pred poroto povoljni uspeh ali ne. To je nečuten čin kabinetne justice. Državni pravdniki, ki so na to vladno vprašanje sploh odgovorili, bi se morali disciplinarno kaznovati. Čuditi se ni, da porotniki časih koga oproste, katerega bi vlada rada obsodila, saj so tudi zatožbe po tem. Nekdo je bil rekel: „Vedno se spominjamo obljube Nj. Velečanstva, s katero so se priznale pravice kraljstva češkega in prosimo vladarja, naj se da v zmislu reskripta z dne 12. septembra 1871. kronati“. Dotičnik je bil zaradi tega izreka zatožen — radi razžaljenja Velečanstva. (Čujte! Čujte!) Kdo je v tem slučaju razžalil Velečanstvo, zatožene ali državni pravdniki? Ko bi imeli povsod take porotnike in take sodnike, kakor v Pragi, bi pravica ne bila slepa. (Posl. Spinčić: Na Primorskem je drugače!) Če je parlament prepričan, da je vsakogar postaviti pred rednega sodnika, potem mora glasovati za minoritetni predlog. Ako bi čuli, kaj se v krogih praških sodnikov in odvetnikov govori o uplivu upravnih oblastev na razsodbe, potem bi prišli do žalostnega spoznanja, da je za justična vprašanja odločilnega pomena le policijski red. Podpredsednik, ki me tako pazno

poslušal, rekel je l. 1888., da bi bila nesreča za državo, ko bi levčarji zopet prišli na krmilo. Levica naj pokaže pri tej priliki, da jej je Kathrein storil krivico. Ne silite naroda, da prikriva svojo nezadovoljnost. Sovraštva polno molčanje je bolj nevarno, nego glasno klicanje na ljudskih shodih. Razburjenosti mej Čehi je kriv politični sistem; ta je premeniti in potem ne bo treba izjemnih naredb. Češka mladina dvomi, da bi se češkemu narodu v tej državi kdaj dobro godilo in tako zaide časih na kriva pota. Upajmo, da ne bo ponavljati avstrijskega „Prepozno!“ Razveljavite izjemne naredbе in pokažite, da niste sovražni narodu češkemu. (Vilharo odobravanje in poslanje.)

Posl. dr. Blažek dokazuje, da je vseh dogodkov v Pragi kriva samo vlada. Sedaj se dela samo zoper Mladočeh. „Narodni Listy“ so vladni tren v peti, ker izražajo narodova čutila. S pomočjo izjemnih naredb je hotela uničiti list, a prav od tedaj se je število naročnikov izdatno pomnožilo. Narod je pokazal, da je s svojim glasom solidaren. Mladočeska stranka ne sme nobenega shoda sklicati, pa vender je pri zadnjih občinskih volitvah siljajno zmagala. Češki narod bi se z Nemci rad porazumel, a samo na podlagi ravnopravnosti in državnega prava. Sedanja vlada se poteguje za izjemne naredbе, dasi je v njej mož, ki se jim je pred kratkim upiral. Narod češki se ne da pomiriti z izjemnimi naredbami, ampak zahteva svojo pravico.

Posl. dr. Klaič se izreče v imenu jugoslovanskega kluba zoper krivico, storjeno češkemu narodu. Kar je vlada navedla, nikakor ne opravičuje uvedanja izjemnih naredb. O kakem veleizdajskem gibanju na Češkem se govornik ni. Naš vladar je že opetovano izdal amnestijo, ali mej pomiloščenci se nikdar ni bilo češkega rodoljuba, ker tak se nikdar ni zakrivil veleizdajce. Z izjemnimi naredbami ni smeti vladati. Češki plemenitasti, Glami in Schwarzenbergi, so l. 1868 proti izjemnim naredbam vse drugače postopali, kakor danes njihovi nasledniki. (Burno pritrdjevanje.) Obžalovati je, da se ti gospodje ne morejo povzpeti do višine češkega patrijotizma. Iz malenkostnih uzrokov ne store tega, kar je angleško in ogersko plemstvo vedno storilo, postaviti se na čelo narodu. Želeti in upati je, da izgine razloček mej Staročehi in Mladočehi, potem bo uspeli letošnjih izjemnih naredb tisti, kakor onih l. 1868. Mej Česko in Avstrijo je tisto razmerje, kakor mej Irsko in Angleško. Na Angleškem je razsvitljen državnik dokazal, da je moči združiti ljubezen do domovine z ljubeznijo do pravice. Izdelal je home-rule predlogo in upati je, da jo tudi dožene. Pot, na katero je krenil Gladstone napram Angleški, to je tudi pot, po kateri je postopati napram Češki. Sila ali porazumljenje, to je vprašanje. Mi smo za porazumljenje, za home-rule in bodemo glasovali za minoritetni predlog. (Burno odobravanje in živahni živio-klici.)

Posl. Kaftan pravi, da na Češkem ne gre več za pravično sodbo, ampak le za obsojbo. Namestnik se vedno na Dunaj vozi, pa se ni izposloval nijedne gospodarske koncesije, ampak samo izjemne naredbе. Pri nas se zmafra lojalnost in byzantinizem za jedno in isto. Veleposesniki naj ne delujejo zoper narod, Poljaki naj se pa spominjajo starih zvez, naj ne prezrejo, da se hočejo nemški liberalci in nacijonali združiti, in naj gledajo, da ne obsede mej dvema stoloma.

Posl. dr. Gross (levičar) očita Mladočehom, da govore v zbornici drugače kakor doma, da bojkotirajo Nemce in je preganjajo na vse mogoče načine. Dokler so bili izgredi naperjeni samo zoper Nemce, ni vlada nič storila, šele ko so postali revolucionarni in protidinastični, razglasila je izjemne naredbе.

Nemcem se očita, da so premenili svoje mnenje glede izjemnih naredb. Govornik prizna, da je to res in pravi, da se je zgodilo, ker sedi sedaj v ministerstvu njih vodja. Zato hočejo glasovati za naredbе.

Posl. dr. Gregr ne taji, da so se v Pragi in sploh na Češkem primerice kaznive dogodbe. To se zgodi celo tam, kjer so narodi srečni in zadovoljni, kaj sele drugod. Vesten zdravnik pa ne leči, da bi prej ne spoznal uzroke bolezn. Tudi pravi državnik se v slučajih izgredov ne sme zadovoljiti s tem, da zapre nekaj oseb in razglasi izjemne naredbе. To zna odrediti vsak namestniški pisar. Vesten državnik preišče izgrede, če točno in jasno opiše mnenje narodovo, ustrezno vladarju bolje, kakor mu je ustrezno s policijskimi raporti. Tisti niso pravi prijatelji dinastije, ki po byzantinski klečplazijo, ampak tisti, ki o pravem času „Mene tekel“ na zid zapisajo. Položaj na Češkem karakterizuje rastoči odpor zoper avstrijski režime in pa ginevanje dinastičnih čutil. (Podpredsednik dr. Kathrein: Ne morem dovoliti, da se govori o ginevanju dinastičnih čutil.) Proti dinastiji nisem rekel ničesar in tega tudi storiti ne mislim. Govorim samo o simptomih. Očita se nam, da so se primerice demonstracije zoper avstrijske gabe. Madžari so državne orle s stolpnih vrhov postrelili. Tam ni bil nihče zaprt in tudi izjemno stanje se ni razglasilo. To je čudno pri nas, da ista stvar, ki se na drugi strani imenuje patrijotizem, se na drugi zove veleizdajstvo. Demonstracije zoper grbe pomenijo, da je češki narod prepričan, v Avstriji ne bo nikdar srečen. S sabljo in latino se je narodu to prepričanje uteplo. Nekoč je največji sovražnik Avstrije, Prusija, razglasila v Pragi izjemno stanje, sedaj pa je to storila avstrijska vlada. Tako se časi spreminjajo in tako more slaba vlada premeniti kak narod in oskuditi njegova dinastična čutila.

Podpredsednik dr. Kathrein: Že zopet govorite o pojemanju dinastičnih čutil.

Posl. dr. Gregr: Saj sem ponavljal samo to, kar je rekel poročevalec.

Podpredsednik dr. Kathrein: Ne dovolim, da bi se samo namignilo kaj o protidinastičnem gibanju.

Posl. dr. Gregr: Saj je poročevalec v svojem govoru sam dokazoval, da obstoji tako protidinastično gibanje.

Podpredsednik dr. Kathrein: To je nekaj drugega. (Glasno posmehovanje.)

Posl. dr. Gregr: Pri razglasenju reskripta bilo je dinastično čustvo najžalostnejše. Sedaj pa je na mesto navdušenosti stopilo razočaranje. Čudni veleizdajci pa so tisti, ki imajo samo jedno željo, da bi se njihov kralj dal kronati. Vladi delajo z vsemi sredstvi na to, da uduše dinastična čustva. Ko bi bili ministri prikriti republikanci, bi ne mogli drugače delati. Govornik pojašnjuje potem kvačeno vedenje levčarjev. Najprej so levčarski listi zahtevali, naj se razglasi izjemno stanje in ko se je to zgodilo, zavlada je nepopisna radost v nemškem taboru. Potem je prišla Taaffeova volilna predloga in v nemškem taboru je nastal grozen strah. To je naravnost zoper nas naperjeno, kričali so levčarski prvaki in hitro sklenili, da glasuje stranka zoper izjemne naredbе, ako vlada ne prekliče volilne predloge. Izjemne naredbе so bile mešetarski objekt za 20 ali 30 mandatov ali celo za dva ministerska sedeža in tako ravnanje se gnusi vsakemu poštememu človeku. Govornik zavrača potem zopet očitjanja poročevalca o protidinastičnem gibanju. (Podpredsednik Kathrein ugovarja vedno.) Ali smem sploh se izgovoriti besedo cesar ali kralj.

Podpredsednik Kathrein: Ne dopuščam, da bi se govorilo o pogojni lojalnosti napram kronanemu kralju.

Posl. Breznovsky, silno razburjen: Torej nimamo krone, torej smo republikanci. (Velikanska senzacija.)

Posl. dr. Gregr apeluje na stranke, naj glasujejo zoper izjemne naredbе, so zahvalni poslancu Klaiču za njegov govor in pravi: Češka je za Avstrijo res nekaka Irsko in si bo kakor Irsko priborila svojo neodvisnost. (Vilharo odobravanje in velik nečist mej koaliranca.)

Posl. Szecepanowski prototuje proti temu, da se Češka primerja Irski. Koliko čeških poslancev pa je v zaporu? (Klici: Vi to sami želite! — Posl. Breznovsky: Glejte poljskega demokrata!) Nobeden. (Klici: Žal mi je!) Iz tega vidite, kakšen je razloček mej Česko in Irsko. Pravi narodni zastopnik mora imeti pogum, da reče svojemu narodu resnico in mu pokaže pot, kako doseči idealo. Pri današnji politični konstelaciji me ni strah glasovati za izjemne naredbе, ker je izverževanje v rokah zaupanja vrednih mož. (Klici: Plener!)

Posl. Dr. Pacak pravi, da, kakor je Peter Kristusa trikrat zatajil, predno je petelin zapel, tako je tudi levica svoje mnenje o izjemnih naredbah trikrat zatajila, predno je Plener postal finančni minister. Ko je prišla volilna reforma, bil je mož svobode in dr. Kopp v opoziciji in Plener je bil tudi proti izjemnim naredbam. Ko je postal Plener finančni minister, je bila levica koj zopet za naredbе in mož svobode dr. Kopp je v odseku utemeljeval naredbе. Kopp naj češki narod kar v miru pusti. Narod ne da birčem, da bi ga odvrnili od boja za pravice. Da ni koalicijska influenza napadla stranke, bi ta izjemnih naredb ne mogla odobriti. Prejšnja vlada je svoj dokazni material sila tajno držala, ko pa je dvorni svetnik Czapka odprl svoj kovček, ni bilo nič notri. Če se je kje pela kaka narodna pesem ali pobila kaka sipa, že je bil to material za Czapko. Izjemne naredbе so razdraženost Čehov le še povečale. Nesramno žaljenje pa je očitati zvestemu narodu, da skili čez državno mejo. Narod, ki hoče ohraniti svojo narodnost, more to le doseči, če je samostalen v okviru te države. Vse drugo je neumno burokratsko čenčanje in obrekovanje. Koalicija se je ustanovila, da se bori zoper Čebe. Potem se pač ni čuditi, da rase razdraženost Čehov. Izjemne naredbе se juridično absolutno ne dajo utemeljiti, zlasti ker ni material nabran v sodnih aktih, ampak iz poročil političnih in policijskih oblastev. Tudi ko bi vse to resnično bilo, kar je vlada navedla, bi vendar izjemne naredbе ne bile opravičljive. Češki narod zahteva, naj se da kralj kronati in naj pravice češke krone s prisego potrdi. Proti tej težnji češkega naroda se napravljajo koalicijski nasipi. Mi pa smo pripravljani, braniti svoje pravice. Naš smoter je svobodno kraljestvo Češko v okviru monarhije in za to naše upanje in našo rešitev se homo do zadnjega dila borili. (Vilharo odobravanje.)

Posl. dr. Kopp pravi, da globoko obžaluje to, za kar bode glasoval. (Posl. dr. Vašaty: Kako žalostno!) Trditve, da so levčarji najprej z veseljem pozdravili izjemne naredbе, potem jim nasprotovali in sedaj zopet zanje uneti, je bajka. Avstrija, v kateri bi bila Češka samostojna, je nemogoča. Prepričani smo, da vlada ne bo izjemnih naredb raji ure dalje pustila v vejavni, kakor je neobhodno potrebno.

Posl. dr. Tuček pravi, da so tudi l. 1868. člani večine trdili, da jih le oziri na državo silijo, glasovati za izjemne naredbе. Tedaj je Greuter povedal vladi na polna usta, da je izjemne naredbе razglasila samo zato, da bi udušila državno pravno opozicijo. Patra

Greutera ni več, mej nemškimi konservativci pa ni moza, ki bi se unemal ne samo za verske interese, ampak tudi za ravnopravnost narodov. Poljaki so v štirinajstih letih Taaffeove vlade pozabili, da bi imeli razven svojih lastnih interesov varovati tudi interese drugih Slovanov. Ali so ravnali prav, učila jih bode bodočnost. Govorilo se je o bojkotiranju Nemcev. Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce. Prav tisti dr. Gross, ki je govoril o bojkotu, je iglavske Nemke rotill, naj odpuste vse češke dekle in naj samo pri Nemcih kupujejo. Svobode je le tisti vreden, ki spoštuje svobodo drugih in suženj je tisti, ki kuje drugim okove.

Minister marki Bacquehem izjavi, da je prepričan, da je bilo razglasenje izjemnih naredb potrebno. Vlada je svoj korak utemeljila in opravičila in odsek jej je pritrtil. Opolicija skuša dokazati, da ni bilo zakonitih razlogov za razglasenje izjemnega stanja. Vazne dogodbe predstavlja kot malenkosti, nevažne pa pretirava. Ocitanje, da je prejšnja vlada sama prouzročila vse, kar se je v Pragi zgodilo, je neosnovano. Minister skuša potem zavrniti nekatere posamezne trditve mladoceskikh govornikov. Prepovedalo se je 26 shodov, 1295 shodov pa se je vršilo. (Posl. dr. Herold: Da se parlamentarno izrazim, pravim samo: Ni res!) Česko ni primerjati Irski. Mladotehi naj delajo sami na to, da se ne bodo primerili izgredi. To pa je težavno delo po večerjanjem Gregrovem govoru. Če bi bilo izjemne navedbe sploh še treba utemeljiti, sklicati se je samo na ta govor. Gregr ne more več odkloniti vsake odgovornosti za dogodbe na Češkem. Zalostno je, da mora vlada izbrisati madež, kateri je Gregr s svojimi smelnimi trditvami naredil. Češki narod ni pogojema lojalen in na njegovi zvestobi razbi-jejo se prikriti Gregrove groznje.

Posl. dr. Deym izjavi v imenu českikh veleposestniških poslancev, da bodo glasovali za izjemne navedbe.

Posl. Spinec pravi, da lahko dokaže, da so se na Primorskem že vse drugačni izgredi primerili, kakor v Pragi, da pa se vendar ni razglasilo izjemno stanje. V Pragi se izjemno stanje ni razglasilo iz urokov, kateri se navajajo, pač pa zato, ker hoče vlada tudi Čehe prikrajšati in raznaroditi, kakor Hrvate in Slovence.

Posl. princ Schwarzenberg izjavi, da bodo fevdalci glasovali za predlogo.

Posl. dr. Zatek izjavi v imenu moravskih Čehov, da je zatožba češkega naroda neutemeljena. Vlada je razglasila izjemne navedbe nadejaje se, da jih odobri državni zbor. To je dokaz, kako malo nepristranosti in samostalnosti prisojja parlamentu.

Posl. grof Franc Coronini očita Spinecu, da želi, naj bi se tudi na Primorskem razglasilo izjemno stanje.

V seji 14. decembra govorila sta dva najboljših govornikov cele zbornice, dr. Lueger in dr. Herold, potem pa se je vršilo glasovanje in so bile izjemne navedbe odobrene.

Generalni govornik contra dr. Lueger pravi, da so liberalci in nacionalci Bacquehema slavili, kakor še nobenega ministra ne, da pa je vendar dvomljivo, če govor pomiri kroge, ki ječe pod izjemnimi navedbami. V fini obleki izrečeno roganje peče. Sicer pa se ne borim zoper ministre, ampak zoper liberalno stranko, ki je nesreča Avstrije. Učeraj pihal je v tej dvorani veter kakor l. 1848., a to ni bil veter pomlajene svobode, nego Windischgrätz-veter. Ko bi borilci iz leta 1848. bili učeraj tu navzočni, obrniti bi se od levicarske kliče: „Kako globoko ste padli“, stari maršal Windischgrätz pa bi vzkliknil vesel: Blagor ti, moj unuk, ta policijski parlament bo avstrijske narode bolj tlatil, nego moja policija. Bacquehemov govor se da proti vladi izkoristiti, zakaj če je češki narod res tako brezpogojno zvest, kakor je rekel minister, potem ni mogoče, da bi se primerile večje veleizdajsko gibanje, potem pa so se izjemne navedbe razglasile le radi nekich pobalinstev in so zato nepravilne. Govornik dokazuje, da so se v Pragi primerile samo malenkosti in pravi, da je liberalna stranka že dosti hujske stvari zagrešila in da za liberalne liste bi morali prav za prav vedno izjemne navedbe veljati. Z narodnostnim vprašanjem je do danes tako, kakor v prošlih vekih z verskim. Narodnostni boj so židovskoliberalni listi izumili, tisti, katerim se levicarski morajo pokoravati. Pravi se, da se je

v Pragi hujskalo zoper monarhijo in delovalo za republiko. Citajte dunajske liberalne liste ali oficijozne — razločka tako ni več, ker so liberalni listi oficijozni, oficijozni pa liberalni — citajte, kar so pisali ti listi o francoski republiki. Ali se spominjate triumfalnega tuljenja, ko je bil legitimni vladar, braziljski cesar, pregnan. Veleizdajski listki so se baje v Pragi razsirjali. To je malenkost. Spominjam se strupenih, prav židovskih člankov, zlasti članka v „Neue Freie Presse“ z napisom „Eine seltsame Frau“. (Klici: „Gartenlaube“). Policija je s svojim postopanjem že velikokrat uročila, da so nastali neredi. Oblastva na Češkem niso nepristranska. Izjemne navedbe so bile levicarskem na ljubav razglašene. Če bi tudi vse res bilo, kar se je navedlo, bil bi češki boj vender le slaba kopija madjarskega boja zoper cesarja in državo. Koliko cesarskih orlov se je na Ogerskem pomazalo koliko črnorumenih zastav že po blatu vlatilo. Ali veste, da so se l. 1866. hrabri madjarski polki dali nalašč ujeti in se kot madjarska legija pod vodstvom Klapke vrnili na Ogersko da bi se borili zoper cesarja in državo. Ali se spominjate, kolikokrat je bila cesarska vojska na Ogerskem že sramočena in se v parlamentu? Ali ne veste, kako se proslavlja Kossuth in kaj je bilo s Hentzijevim spomenikom? Ta paralela mej Čehi in Madjari je kaj poučna. Češki narod je zvest cesarju in državi a tudi kraljevini Češki in v tem tiči celo nasprotstvo. Če je dr. Kopp rekel, da mora ljubezen do dežele zaostajati za ljubeznijo do države, sklicujem se na ministra Wurmbranda, ki se je kot stajerski oče priloževal, da so njegovi stajerski otroci izpriseni. Rekel je, da je grozno, kako ravnajo stajerski otroci s svojim stajerskim očelom. Če je on apeliral na stajerski patriotizem, zakaj bi potem Čehom zamerili, če čutijo češko-patriotično. Če bi v Pragi res take razmere bile, kakor se trdi, bi bila „državo ohranjujoča“ liberalna stranka morala potegovati se za izjemne navedbe, naj je Taaffe ali Plener minister. Prav pri izjemnih navedbah se je pokazalo, da se levicarski ne menijo za drugo nič, kakor za koristi svoje stranke in da jim z lahkim srecem zrtvujejo svoje principe. Čudno je le to, da marki Bacquehem niti z besedico ni zagovarjal prejšnjega svojega kolega grofa Taaffeja. Ker ga več ne rabijo, se zanj ne menijo. Kakšna načela pa imajo liberalci še? Nikakih. Poza- bili so jih in v mislih jim je samo še ohranitev posestnega stanja. To ni načelo, sicer pa je najbolje, da se molči o tem, kako so levicarski svoje posestno stanje pridobili. Sredstva, s katerimi ste je pridobili, niso bila pošena, ampak umazana, Vaša načela niso nič kakor želja, dobili par ministerskih sedčev in polniti svojo mošrjo. Vi ste stranka egoizma svoje kaste, narod naš pa je zdrav in močan in svoje nasprotnike sijajno premaga. (Viharno odobravanje in ploskanje).

Na to je govoril se dr. Herold in poročevalec Fuchs, na kar se je vršilo glasovanje. (Iz govora dr. Herolda podamo prihodnjic najvažnije misli.)

Pri glasovanju odobri zbornica najprej razglasitev izjemnega stanja, o Heroldovem predlogu, naj se sistiranje porot razveljavi, pa se vrši glasovanje po imenih in se predlog s 186 proti 75 glasom odkloni.

Ko je predsednik zaključil sejo, zaorili so z galerije burni „Hanba“-in „Fej“-klici.

Zanimiva razprava.

V večerni seji 14. t. m. je poslanska zbornica dunajska začela razpravo o vladini predlogi zastran začastnega pobiraaaja davkov, ker pravi proračun za l. 1894. ni še rešen. To priliko so porabili mnogi poslanci, da so razpravljali s svojih stališ sedanjih politički položaj. Danes teden so govorili štirje slovenski poslanci. Seja je bila prav zanimiva. Govorili so:

Posl. Klun pravi, da odobrava nekatere točke vladnega programa in kar je obljubila storiti za socialno bedo, to je vsem po godi. Ali samo z gnotnim zboljšanjem ni dovolj storjeno, skrbeti je tudi za pravno zboljšanje razmer. V tem oziru bi bilo želeli, da je vlada določneje govorila, ker je v naši katoliški državi ne sme biti strah priznati, da je vera jedino zdravilo in da hoče zato cerkev čim bolj podpirati. Tudi resničnost in odkritost, katero je obljubila, odobrava vsakdo, a dobro bi bilo, da je svoj program po-

polnila z besedo pravičnost. Če nismo z vladno povsem zadovoljni, tako je tega krivo ne toliko to, kar je v programu izrekla, kakor to, kar je zanikala. Odkar so se izdali državni osnovni zakoni, obrneno je vse strem-ljenje malih narodov na to, da se izvede za-jamčena jim ravnopravnost. Nekateri teh narodov so se vedno tam, kjer so bili pred 25 leti, ali pa so še na slabšem. Kaj se je v prestolnem govoru l. 1873. vse obljubilo? A vlada je imela samo lepe besede za nas in kar je storila, to je storila ne iz lastnega nagiba, ampak vsled pritiska okolnosti. V tem oziru pogrešamo — žal — v vladnem programu vsakega pojasnila. Umevno je torej, da pri tem nedostatku v programu ne moremo vladi nič preveč zaupati in da smo se koalicii pridružili z neko reservo, kar je vidno iz Šukljejeve resolucije. V naprej in za vsako ceno se pa nismo izrekli kot nasprotniki novih razmer. Kakor bo vlada proti nam postopala, tako mi proti vladi, katera nima povola, zoperstavljati se pravičnim našim težnjam. Naše zahteve so znane. Mi ne zahtevamo izjem, dobrot in koncesij, ampak samo našo pravico. Vlada nam lahko ustreže, ker ne zadene to nikjer ob pravice drugih narodov. Slovenci zahtevamo zase samo tiste obzire, kateri se jemljejo pri vsaki priliki na druge narode. V interesu države bi bilo, u-streči pravičnim potrebam in zahtevam slovenskega naroda, ne pa cesarju in državi tako udanega naroda, kakor so Slovenci, ostro odbijati. Nadejamo se, da nova vlada ustreže pravičnim prizadevanjem in zahtevam slovenskega naroda ter mu da sredstva za izobraževanje v materinščini ter slovenskemu jeziku v šoli in v uradu pomaga do pristojne mu veljave. Če je vladi res na koalicii, potem mora biti koalirancem dobrohotno naklonjena, ne sme nasprotovati njihovim zahtevam, nego jim mora pomagati, da dosežejo svoje smotre. Sprijazniti se mora z mislijo, da je v Avstriji poleg Nemcev še nekaj drugih narodov, ki imajo iste pravice kakor nemški. Če pa bi vlada ne imela moči, poguma ali volje — cesar ne verjemo — dovoliti to narodom, kar jim gre, potem bi seveda vedeli, kako nam je soditi koalicii in bi po tem ravnali.

Posl. dr. Ferjancič pravi, da je ves parlament zadnji čas tičal v političnem marazmu. Državni voz je bil tako zavožen, da ni nihče vedel, kaj in kako. Iz tega položaja nam je pomagal: volilna reforma prejšnje vlade, ki je Taaffeju izpodbila tla in naredila prostor drugi vladi. Že sestava te nove vlade ne more v nas obujati zaupanja. Imenuje se koalicijska vlada, ali koalicijske ni preveč doslovno jemati. Deset milijonov Slovanov ni zastopanih v koalicii, in zato vara sam sebe, kdor o njej govori. Program nove vlade že celo ni tak, da bi jo mogli podpirati. Instična reforma nam je pri sreč prav tako, kakor vsaki drugi stranki. Volilno reformo z interesnimi skupinami pa, kakršno je vlada napovedala, bomo morali odkloniti. Tudi tisti točki programa, v kateri se pravi, da morajo do rešitve volilne reforme mirovati politična vprašanja, ne moremo pritriliti, ker ne moremo dopustiti, da bi le za nekaj časa mirovalo narodnostno vprašanje. Sicer pa ima ta izraz za koalirane stranke poseben pomen, ker so levicarska glasila, koj ko se je govorilo o koalicii, izjavljala, da se je levica oklene le če se ji zagotovi narodno in politično posestno stanje in dan pred razglasenjem programa je Fremdenblatt izpovedal, da je podlaga koalicii zapostava narodnostnih vprašanj. Govornik navaja potem pritožbe slovenskega naroda glede sol in uradov, pojasnjuje sedanje razmere in nadaljuje potem: Z ozirom na te razmere se napram koalicii ne moremo znebiti neke previdnosti in obžalujemo, da je občespoštovani državnik, ki je pri ustanovitvi koalicijske igral tako odločilno ulogo, in katerega pošilja slovenski narod dvajset let v to zbornico, vse to prezrl ali pa zanemari, da je mislil, da smo zadovoljni s samim konservativizmom. Mi Slovenci nimamo prav za prav ničesar konservirati. Preteklost je za nas samo vrsta krivic. Če pa razumete s konservativizmom to, da se nove razmere razvijajo organično iz starih, potem smo mi konservativci po prepričanji. Ali mi hočemo razvoj, ne pa zastajanje in mir in zato z ozirom na te razmere in na vladni program nismo dovolili in odlašali ločiti se od zaveznikov, da bi se ne misli-

lo, da podpiramo tako vlado in tako politiko. V stari zvezi ostali rojaki izjavili so na usta predgovornika, da sodijo razmere takisto kakor mi, da nas loci samo različna taktika in slovesno so obljubili, da krenejo na tisto pot, kakor mi, če se ne ugodí našim tirjavim. Vzlic temu morem v imenu klubovih tovarišev izjaviti, da bomo glasovali za budget, ker je ta potreben in ker ni izključeno, da bo vlada preiskala naše razmere in je sanirala. Ekscelenci Plener in Wurmbrand sta rekla svoji stranki: Gospodje! Državne osnovne zakone imamo in ti se morajo izpolniti. Če bi se to ne obistinilo, dobite nas v boju na strani drugih Slovanov. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Posl. grof Hohenwart povdarja, da ni dovoljenja proračuna nikdar zmatral za izraz zaupanja vladi in da bodo konservativci glasovali za predlogo, ker je potrebna. Ker govorniki vseh strank pri tej priliki določijo svoje stališče, naj storim tudi jaz tako. Kakor levicarski in Poljaki, stopili so tudi konservativci v koalicio, ne da bi se bili odpo-vedali svojim principom. Zmerne stranke so se združile ne samo, da izvedejo primerno volilno reformo, nego tudi da odbijajo tirjavte radikalizma in pospešujejo interese prebivalstva. Program vlade nalaga sicer strankam neko samozatajevanje, nikakor pa ne določa, da mora ves razvoj naših institucij zastati, narobe, v okviru obstoječih zakonov se da v vsakem obziru še marsikaj storiti, da se ustrezno opravičnim zahtevam. Vlada je obljubila krepko upravo in z ozirom na to, da sede v ministerstvu pristaši raznih strank in ima vlada imponantno večino, jej ho mogoče, resno in odložno postopati, odbijati ekstremne tirjavte in zadoščati resničnim potrebam. To nas navdaja z nadejo, da bode vladno delovanje tako, da jo bomo mogli z veseljem in z vso silo podpirati.

(Konec prihodnjic)

Domače in razne novice.

Radodarni doneski so danes morali izostati zaradi nedostajanja prostora. Objavimo jih prihodnjic.

Vesele praznike voščimo vsem svojim p. u. gg. naročnikom. Voščimo dalje vsem za novo leto polne mošnjake, da bi mogli tudi „Soči“ poslati vse, kar ji tiče.

Gosp. J. Omulec, goriškimi Slovencev znani virtuoz na citri, sviral je 17. t. m. pri nadvojvodi Leopoldu Salvatorju v Lvovu; med povabljenici so bili tudi nametnik Badeni s soprogo in deželni poveljnik knez Windischgrätz. Visoki poslušalci so bili jako zadovoljni z igro g. Omulca in njegove družbe.

V Št. Petru pri Gorici se bo vršila jutri večer lepa otroška slavnost „Božično drevo“, za katero je med prebivalstvom veliko zanimanja. In kakó bi ne bilo, saj ta večer bode stariši videli, kakó lepó napredujejo njihovi otročiči, ki doživljajo pri božičnem drevescu veliko srčnega veselja, kar bo gotovo tudi starišem v veliko radost in zadovoljnost.

Današnji „Primorec“ je izšel na 8 straneh povečane oblike. Naša srčna želja je, da bi list vedno izhajal v takem obsegu. Ali se bo to godilo, je v rokah edino le naših gg. naročnikov. Ako vsak naročnik pridobi le še enega, nam bo to mogoče storiti, drugače pa ne. Letos je imel „Primorec“ okoli 400 plačajočih naročnikov (blizu 1000 iztisov je slo pa kot priloga „Soči“ med narod); pri 800 naročnikih bi za silo že mogli pokriti vsaj glavne stroške za list na 8 takih straneh. — Ker je pa cena nenavadno nizka, menimo, da bi list prav lahko dobil 800 naročnikov, ako se dosedanji le kolikaj potrudijo, da ga priporočé svojim znancem in prijateljem. Vsak naročnik rad dobi kolikor le mogoče veliko berila v roke, zato bo vsakdo deloval največ sebi v korist, ako bo dobival „Primorec“ novih naročnikov in podpornikov.

Iz Gorice. (Gospodom slikarjem in risarjem na Goriškem). — Prošlih let napredovalo se je mnogo o umetnosti, v obče pa še veliko premalo. Neizrekljivo britko je, kar smo tu in tam že skušili ter se morali dati potujiti, ker doma nismo bili složni. Poznam prav mnogo spretnih risarjev, ki pa svoje talente rakopavajo, ker netejejo ali ne morejo služiti in podpirati naroda slovenskega. Tedaj slovan naj gre na dan! Složimo se vsaj mi, ko se drugi ne morejo. Mnogo nam je pokazal list „Dom in svet“, kaké je treba delovati za svoj namen. Da pa

naše delo ne bodo le prazne sanje, in da ne
colčemo s to besedo samo na boben, naj se
vsi slovenski slikarji in risarji, kateri so že
dložore, potrudijo, da bomo napredovali tudi
v tej stroki umetnosti. Začetnikom moramo
ponuditi priliko, da bodo mogli popolnjevati
svoje znanje.

Moja misel je, naj bi se vsi tisti, ki so
v tej umetnosti bolj dozoreli, najprej med
seboj združili in v teku časa zjedini se v
kolektiv, kakó naj bi risarstvo in slikarstvo po-
speševali in gojili med boljimi stanovi na-
šega prebivalstva in dajali posebnim talentom
tudi v širših narodovih vrstah priliko, da se
zobrazijo v tem, za kar imajo posebno dar-
ovite in nagnjenja. Kdorkoli spoznava potrebo
take organizacije tudi na tem polju, blagovoli
naj se udeležiti pogovora na Silvestrovo ob
2. popoldne v prostorih gostilne „pri zlati
zvezdi“ na starem trgu.

Iz Ajdovščine: Občni zbor ženske po-
družnice sv. Cirila in Metoda za Ajdovščino
okolice, ki se je vršil dne 17. t. m. v pro-
storih društva „Edinost“, bil je precej dobro
obiskan; precejšnje število družbenice bilo je
vsled hribe zadržano, kakor so odboru na-
znanile. Počastil je zborovanje s svojo nav-
zočnostjo prečastili gospod župnik Ivan
Dugulin.

Gospa predsednica Terezinka Gabrijeleč
pl. Premerstein pozdravi zbrane ter otvori
sejo. Za tem sledi marljivo poročilo tajnice
gospde. Emilije Jurman. Kakor je bilo raz-
vidno iz vestno sestavljenega poročila vrlo
blagajnice gospe Leopoldine Kersnik-Rottova
imela je podružnica po odbitih stroških v
znesku 1 gl. 25 n. 90 gl. 55 n. dohodkov. —
Blagajnica izrekla je potem vsem društveni-
cam in drugim dobrotnikom srčno zahvalo
na požrtvovalnosti, ter društvenice vnela
k nadaljevanju započete delo. Polagala jim
je na srce, da naj vsaka č. društvenice pri-
dobi društvu vsaj jedno letnico, da tako ko-
ristijo mladini slovenski, katera je v nevar-
nosti izgubiti vero in narodnost. Rekla je: da
svet izve, da smo se tudi ti Slovenke vzbudi-
le, treba, da nabiramo novce ter polagamo
postanemo pokroviteljice tega prekornega
društva. S priznavanjem vsprejeto je bilo po-
ročilo in nasvet trudoljubne blagajnice.

Pri volitvi odbora je bil predlog gospde,
čiteljice Setničar, da naj se izvoli, glede
uspešnega delovanja, zopet stari odbor, eno-
glasno sprejet; tedaj so izvoljene: Gospa Te-
rezinka Gabrijeleč pl. Premerstein, pred-
sednica, gspde. Emilija Jurman, tajnica,
gospa Leopoldina Kersnik-Rottova, bla-
gajnica, teh namestnice so: gospa Marija
Lokar-Hmeljakova, gspde. Olga Zvonkelj
in gspde. Zofija Makovec.

K zadnji točki, morebitni predlogi,
oglasil se gospa blagajnica, ter svetuje, da bi
se po posamnih občinah izvolile poverjenice,
da se tem potom olajšuje poslovanje in je
udi upati potem večjih donoskov. Predlog
bil je enoglasno z odobravanjem sprejet.

Kanalska Čitalnica imela bo v so-
boto 13. t. m. svoj redni občni zbor z na-
slednjim dnevnim redom: 1. Poročilo blagaj-
nika in tajnika. 2. Naročba časnikov za l. 1894. 3. Prodaja časnikov. 4. Posamezni
predlogi. 5. Volitev novega odbora.

Iz Tolmina, 20. 12. 1893. — Dne 18.
t. m. vršile so se pri nas volitve v c. kr.
pomnoženi okrajni solski svet. Zmagala je
na vsej trti veličastno neodvisna stranka.
Njeni kandidati gg.: Oskar Gabršček, po-
sestnik v Tolminu; France Golja, župan na
Irahovem; Anton Sulin, župan v Boleu;
Matija Jonko, veleposestnik v Boleu; Jožef
Crajnc, župan v Drežnici; Matevž Pirih,
župan na Št. Vidski gori; Peter Pododnik,
posestnik v Cerknem in Jožef Rakušček,
župan v Kobaridu, so dobili od 101 oddanih
glasov 90—101, to je ogromno večino
vseh županov in podžupanov v tol-
minskem političnem okraju. Nekaj malo vo-
lilcev se je odtegnilo glasovanju bodi-si radi
soli osebno, bodi-si radi dobro znanih
izrokov. Neznatno število volilcev pa je iz-
brisalo se le v zadnjem trenutku svoje kan-
didate z listkov in glasovalo, rekli bi proti
vojnemu „prepričanju“ za kandidate neod-
visne stranke, videvši, da jim ni še skupno
vseini nezadovoljnimi elementi prodreti
proti veliki večini zavednih in neodvisnih žu-
panov in podžupanov. Ta volitev je bila hud
poraz za nasprotno stranko in propadli so
jeni „Benjamini“.

Gg. župani in podžupani ugodili so
otovo s to volitvijo visokorodnemu gospodu
lavarju, naglasajočemu v okrožnici na žu-

panstva, da je voliti razumne možé; a še
več, izbrali so si tudi neodvisne možé,
o kojih smo osvedočeni, da se bodo ne-
ustraseno, odločno in neupogljivo
poganjali za blagor narodnega sol-
stva in sploh za koristi tukajšnjega
prebivalstva. Ta volitev nam je vesel
znak, ki nas navdaja povzdigajočo nadejo,
da se na Tolminskem kmalu „zjas-
nijo vremena“. Gg. župani in podžupani
pokažejo gotovo tudi pri drugih prilikah svojo
odločnost, neodvisnost in samozavest, svo-
jemu narodu v korist in čast. Tako se zgodi.

Iz Cerkna smo prejeli od odbora ta-
mošnje mlade „Hranilnice in posojilnice“ do-
pis, ki prosi, naj bi potrdili, da poročila o
njem delovanju, ki je bilo objavljeno v
zadnji „Soči“, nismo prejeli od katerega od-
bornika. — Tej želji prav radi ustrežemo.
Prosimo pa, da bi nam slavni odbor zana-
prej pošiljal od časa do časa uradna po-
ročila, na katera edino se bomo mogli zana-
šati, kajti naši čitatelji gotovo z zanimanjem
čitajo ugodne vesti o tem mlademu, a uzorno
delujočem denarnem zavodu.

„Primorec“ št. 26, ki je danes pri-
ložen, obsega na 8 straneh. Vabilo na naročbo.
Deželni zbor goriski (poročilo o prvih dveh
sejah). V podlistku rusko povest „Zločin“, 24
goriskih novic, 20 iz ostale Slovenije, 6 po-
ročil v razgledu po svetu in 30 raznoterosti.

Vabilo na naročbo.

„Soča“ dokonča s prihodnjo šte-
vilko 23. leto svojega življenja. Le še
eno dobro leto — in doživi svojo pet-
indvajsetletnico, katero je doslej
učakal še malokateri slovenski list. Kakor
je „Soča“ doslej vsak hip odločno za-
govarjala in branila vsestranske koristi
slovenskega naroda, takó bo delala tudi
zanaprej brez ozira na levo ali desno.

„Soča“ bo izhajala tudi zanaprej
v dosedanji obliki vsak petek o poldne
za Gorico in ob 3½ za deželo. Cena
ostane dosedanja. Naročniki „Soče“
bodo dobivali tudi v prihodnje brez-
plačno „Primorca“ in „Gospo-
darski List“, ki staneta posebe nar-
očena 2 gld., takó da pride na „Sočo“
samo le 2 gld. 40 kr. To je takó nizka
cena, da niže še si tehnik ne moremo
misliti.

Želeti bi bilo, da bi gg. naročniki
vsaj to malenkostno svotico v red u
plačevali, namreč vselej naprej. Kdor ho
zastajal z naročnino, ne dobi lista. Ako
bi se tudi „Sočini“ naročniki naučili
plačevati naprej, kolika dobrota bi to
bila za nas! Kdor le more, naj plača
naprej, a v najslabšem slučaju naj ne
zaostaja več nego za polovico leta!

Zanaprej bomo bolj skrbeli za
listek. V ta namen imamo pripravljenih

veliko pripovednih in ukovitih spisov.
Drugi obljub ne bomo delali, saj nas
čitatelji poznajo: kakoršni smo bili doslej,
taki ostanemo tudi zanaprej!

Uredništvo in upravnštvo.

Iz Sežane. — V pomnoženi c. kr. o-
krajni solski svet so bili izvoljeni sledeči
gospodje: Karol Stepančič, župan v Tem-
nici; Ignacij Tance, župan na Nabrežini;
Alojzij Štrukelj, podžupan v Komnu; Aloj-
zij Jerič, posestnik v Kobdilu; Anton Muha,
župan v Lokvi; Ivan Duječ, župan v Naklem;
Anton Papis, župan v Tomaju; Pavel Ze-
nič, župan v Repnem.

Zahvala.

Podpisano županštvo se najtopleje za-
hvaljuje vsem rodoljubom, ki so pripomogli,
da so bili otroci naše občine tako bogato
obdarovani o letošnjem božičnici; posebno iz-
reka svojo zahvalo načelnštvu ženske podruž-
nice Sv. Cirila in Metoda, ki tako požrtvo-
valno deluje v blagor naše mladine.

Županstvo v Podgori,

dne 22. decembra 1893.

Klančič župan,

Iz dna svojih potrlih sre zahva-
ljujemo vse blage prijatelje in znance,
kateri so nam, ko je hudo obolela naša
predraga mati, ozicoma stara mati

Katarina Golja

in ko nam jo je po hudih mukah od-
nesla reizprosna smrt, na kateri koli
način izkazali svojo prijaznost, pomoč in
sožalje. Posebno iskreno pa zahvaljujemo
veleštovanega gospoda dr. R. o j c a na
njegovi neumorni skrbi za blago ranjko;
saj je vse storil, kar človeška umetnost,
kar zdravniška spretnost premora, da bi
nam ohranil našo ljubljeno, a silovitost
krute boleznin in po starosti oslabele moči
niso dopustilo, da bi se posrečilo njegovo
blagodušno prizadevanje in Bog je hotel
našo drago mamo za praznike pri sebi
imeti. Vsem, ki so jo poznali, ali ki so
nam naklonjeni in vsem, ki so nam z
venci, v pisnih in z besedo ali s častnim
spremestvom na zadnjem njenem potu iz-
kazali svojo blagodušno ljubeč — pri-
poročano predrago ranjko v blagi spo-
min in — — — Bog jim stotero po-
vni!

V Gorici, 23. decembra 1893.

Rodbin: Klavžar-m. Obizli.

!! Novo z Gorico !!

L. Genisovo gledišče

čarodejstva, duhov in špeckaltet.

V Gorici, stari trg.

V soboto 23. decembra 1893.

PRVA OTVORILNA PREDSTAVA.

Nastop vseh specialitet.

K sklepu vsake predstave: „Faustove dogodbe“ ali „Pulec v peklenko brezno“.
Prikazni duhov in str. hov.

Denarnica odprta ob 6½ zvečer; začetek ob 7½. — Cena sedežev: zaprt sedež 40
kr., I. mesto 30 kr., II. prostor 20 kr., galerija 15 kr. Otroci plačajo I. 20 kr., II. 15 kr.,
galerija 10 kr.

Na dan sv. Štefana 25. t. m. bosta veliki predstavi ob 4. pop. in ob 7½ zvečer. —
V torek dve predstavi ob istem času. V sredo in četrtek velika predstava z novim progra-
mom. — Natančneje naznanijo lepaki in listki. — Ob enem priporočam svojo panoramo,
ki kaže najznamenitejše svetovne dogodke

P. Müller,
ravnotejl.

L. Geni,
voditelj.

Svetovno blago — V vseh deželah sijajnim uspehom vpeljano.

KALODONT
SARGOV Pripoznano neogibno potrebno
zobno čistilo

(Od zdravstvenih oblastij preiskano)

Jako praktično na potovanju. Blagodišeče - hladilno. Dobi se povsod.

Vsak vé da je najvažnejše za naše zdravje prebavljanje; ampak mnogo premalo gleda se na to, da so za to neizogibni dobri zobje. Ne dá
se dovolj živo in dovoljkrat povavljati stari rek: „Dobro prežvečeno je na pol prebavljeno“. Dvorni zobozdravnik cesarski svetnik E. Thomas na Dunaju,
prof. dr. Koch in drugi znanstveni veljaki, naposled, dr. H. D. Miller, profesor na zobozdravniškem zavodu vseučilišča v Berlinu v svojem spisu: „Mi-
kroorganizmi ustne dupline“ Lipsija 1892 so dokazovano izpričali, da se v vlažno gorko ustni duplini veprestano in neverjetnem številu snujejo strupene
snovi ter da se iz teh izviraajoče, čestokrat jako nevarne bolezni dajo prečitali z vstisnimi in rednimi umivanjem ust. Tesna zveza mej „pokaženimi (slabimi)
usti“ in „pokaženim žolodcem“ se je določila še le po teh novih natančnih preiskavah. — Sama voda pa teh strupenih snovi ne odpravi. To se doseže
le z uporabo (in sicer najbolje zjutraj in na večer) antiseptično delujočega skrbno pripravljenega in skušenega sredstva za čiščenje zob, kakor se predo-
čuje na splošno priznani način „Sargov Kalodont“, čegar vedno rasteča, sedaj vé na milijone urasla vporaba najjasneje svedeči (priča) za veljavo tega
sredstva. — Rousseau je rekel: „Zenska z lepimi zobmi ni nekdar grda!“ Toda ne le lepota in mičnost smejaočih se ust, dosežemo s takim varstvom
zobov, ampak zagotivimo si tudi kar je važnejše, namreč zdravje do pozne starosti. Potrdila rečenega, pripoznavanja i pismena naročila iz najvišjih krogov
priče vsakemu kosu.

Varujte se v zavrtku sličnih, le za prevaro narejenih, brezennih ponaredb (posnemh).

Anton Potatzky

v Raštelja štv. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega
in nürnbergškega blaga
na drobno in na debelo.

Jedino
in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloga

za kupovalce in razprodajalce na deželi,
za krošnjarje in cunjarje.

Največja zaloga

čevljarških, krojaških, pisarskih, popo-
tavalnih in kadilnih potrebščin.

Zimska obuvala.

Vozički in stoli na kolesih za otroke,
Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.
Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja štv. 7.

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast
pospešujoče in napenjanja odstranjujoče ter
milo raztoplajoče

domače sredstvo.

Velika stekl. 1 gld., mala
50 kr. po pošti 20 kr. več
Na vseh delih zavojnine je moja
tu dodana, zakonito varstvena
varstvena znamenja.
Zaloga skoro v vseh le-
karnah Avstro-Ogerske.
Tam se tudi dobi:

Praško domače zdravilo

To sredstvo pospešuje prav izborno, kakor
svedočijo mnogi skušnje, učenje, zrnenje in lo-
čenje ran ter poleg tega bolečine, čiščaža
V skatljicah po 25 kr. in
25 kr. Po pošti 6 kr. več
Na vseh delih zavojnimi
je moja tu dodana zakonito
varstvena znamenja.

Glavna zaloga

B. FRAGNER PRAGA

št. 202, 204, Mala strana, lekarna, pri črnom orlu
Pošta razpošiljatev vsak dan

Teodor Slabanja

srebrar v GORICI (Görz ulica
Morell 17

e priporoča preč. duhovščini za napravo cerkvenih,
posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine
kot: monštranc, kelihov, itd. itd. po najnižji
ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popra-
vim ter jih v ognju posrebeim in pozlatim.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omi-
sliti cizne cerkvene stvari, se bodo po želji prečastilih
p. n. gospodov naročnikov prav ugodni plačilni pogoji
stavili. Inštrovani cenik franco.

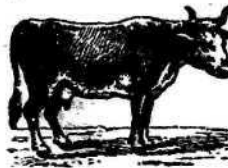
Knjigarna in prodajalnica papirja

J. Pallich v Gorici

priporoča ilustrovane in modne časopise
in knjige vseh vrst. Dalje priroča vseh vrst
pisalnih in šolskih potrebščin po najnižjih
cenah.

Zdravila za živino

Skušena redilna štupa za živino,
za konje, rogato živino, ovce in
prašice itd.

Rabi se skoro
40 let z najbolj-
šim uspehom ve-
činoma po hlevih,
ako živinice ne
more jesti, slabe
prebavljajo zho-
lsuj. mleko in
nareja, da krave
dajo več mleka.

Zarstek z rabilnim navodom vred velja le
50 kr. 5 zamotkov z rabilnim navodom samo
2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše ma-
zilo za konje, po-
maga pri pretegu
žil, otekanju ko-
len, otrpnenju v
boku, v križu,
otekanju nog,
mehurjih na no-
gah itd.
Steklenica z ra-
babilnim navodom
vred stane le 1
gld., 5 steklenic
samo 4 gld.

Ta zdravila za živino dobivajo
lekarni Trnkoczi-ja
v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Ustanovil i. 1767. Johann Jakob Samassa.

Ces. in kralj. dvorni zvonar

ALBERT SAMASSA

v Ljubljani

Harmon. in melodični glasovi

z izborno pripravo za zvonenje. Zvonove do 40
centov more zvoniti en sam mož. Čista kovina s
srebrnobelo bliskavo. Močan čist glas.

Garancija pet let.

Cerkvene priprave iz masivnega
brona: svečniki, lustri, svetilke, al-
tarni križi, kanonske tablice, lonci
za svetilce itd., dalje gasilnice, pum-
pe ograje pri studencih, ventili itd.

Občine in požarne brambe dobe naročila
tudi na obroke.

Ceniki brezplačno! Štiri častne medalje.
21 svetinj.

Spominjajte se ob raznih prilikah „Slo-
ginih“ solskih zavodov.

„Goriška tiskarna“ A. Gabršček priporoča
moderne vizitke po nizki ceni.

Cena originalni steklenici naravne vrste rucene 70 kr.

Ribje olje z železom.

To olje se priporoča posebno nervoz-
nim in šibkim otrokom.

Ribje olje

lekarni Cristofoletti.

To pristno olje je izborno sredstvo proti
prsnim boleznim in proti splešni obnemoglosti.

„bele 1 — gld.

Ribje olje z železnim oksidom.

Z njim se ozdravijo v kratkem prav go-
tovo vse boleznim na kosteh, škrofoli, pomat-
kanje krvi in splešna obnemoglost.

Cena steklenici 70 kr.

Opomin. — Olje, katero dobivam naravnost z Norveškega, predno ga nalivam v
steklenice, vselej kemiški preiščem, da morem svojim oljemnikom garantovati pristnost
in zdravilnost.

Elizir iz Kine in železa — Cristofolettijev

najbolje sodelujoče sredstvo z ribjim oljem, je najboljše proti pomankanju krvi

Cena steklenici 60 kr.

Lekarna „k
zlatemu držav-
nemu jabolku“ **J. PSERHOFER**'ja Dunaj, I.,
Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, vije univerzalne kroglice

imenovane, zaslužijo slednje ime po vsej pravici, ker je v resnici jako mnogo boleznij,
v kojih so te kroglice zares izvrstno učinkovale.

Ze mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene in je malo obitelji, kjer
bi ne imeli vsaj malo zalogo tega izbornega domačega sredstva.

Mnogi zdravniki so priporočevali in priporočujejo te kroglice kot domače sred-
stvo, vzlasti proti vsem boleznim, ki nastanejo vsled slabe prebave in vsled obstrukcij.

Od teh kroglic stane: 1 skatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zvitok s 6

skatljicami 1 gld. 5 kr., če se pošlje nefrankovano proti povzetju pa 1 gld. 10 kr.

Če se poprej vpošlje denarni znesek, potem stane poštnine prosta pošiljatev:

1 zvitok kroglic 1. gld. 25 kr., 2 zvitka 2 gld. 30 kr., 3 zvitki 3 gld. 35 kr., 4

zvitki 4 gld. 40 kr., 5 zvitkov 5 gld. 2) kr., 10 zvitkov 9 gld. 20 kr. (Manj ko jed-
dea zvitok se ne more pošiljati.)

Prosi se, izrecno „J. Pserhofer-ja kri čistilne kroglice“

zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake skatljice na navodilu o
uporabi stoječi podpis J. Pserhofer in sicer z rudačimi črkami.

Balzam zoper ozeblino. J. Pserhofer-ja, 1 lon-
ček 40 kr. s poštnine prosto pošiljatev 65 kr.

Sok od ozkega trpotca. Spitzwege-
richsaft), 1 stekl. 50 kr.

Američansko mazilo. zoper protin,
1 lonček 1 gld. 20 kr.

Prašek zoper pótne noge. cena skat-
ljicij 50 kr., s poštnine prosto pošiljatev 75 kr.

Balzam zoper golšo. 1 stekl. 40 kr.,
s pošl. prosto pošiljatev 65 kr.

Angelški balzam, 1 steklenica 50 kr.

Življenska esenca (Praske kapljice), 1
steklenica 22 kr.

Fijakerski prašek za prsi. 1 skatlja
35 kr. s
poštnine prosto pošiljatev 60 kr.

Tannochnin-pomada. J. Pserhofer-
ja, najboljšo
sredstvo za rast lasij, 1 pušica 2 gld.

Univerzalni obliž. prof. Stendela. 1
lonček 50 kr., s
poštnine prosto pošiljatev 75 kr.

Univerzalna čislana sol. A. W.
Balricha,
domačesredstvo proti slabi prebavi, 1 zavoj 1 gld.

Razen tu imenovanih prepratorov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih ogle-
sane tu- in inozemske farmacevtske specialitete ter se poskrbe vsi predn. li, ka-
terih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje. — Pošiljatev
po pošti izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prvj vpošlje denar, večje na-
ročbe tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najbolje s pošto nakaznico), potem
je poštnina mnogo cenejša, nego pri pošiljatevah proti povzetju.

Vozni listi in tovarni listi v
Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrob
„Red Stearn Linie“ iz Antverpena
direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade.
Na uprašanja odgovarja točno: koncesijonani
zastop

„Red Star Linie“
na DUNAJU, IV Weyringergasse 17
ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U
Statbureau & commercieeller Correspondent
der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Edina tovarna

„Caffè Vittoria“

V TRSTU.

Kava „Vittoria“ je edina svoje vrste, kajti
rabi se samo, kar je njena posebnost, da jej ni treba
dodajati kolonialne kave!

Z mlakom je slastna. Ako je pa prinesano
dvajsetno prave kave, postane izborna!

Kava „Vittoria“ se visoko ceni, kar je izredno
zdravilna, okusna, krepilna in ekonomična. Iz nje
kila se dobi 80 vacijih skodelic kave.

S kavo „Vittoria“ pripravimo gotovo 200 od-
stetkov v primeri s kolonialno kavo, katera, in si-
cer navadne vrste, počem in zuleta ne stane pod
gld. 1.80; dobim pa kava „Vittoria“ stane le 60 kr.,
dobimo razloček gld. 1.20, kar je enako 200 od-
stetkom.

Kemična analiza gospoda Avgusta Vier-
thalerja, profesorja na c. k. akademiji za kup-
tvo in mornarstvo; gospoda Ivana Perhauza, pro-
fesorja kemije in zaprisednega izvedenca; kemično-
analitičnega tehnološkega poskušališča Ivana Henr.
Muhar-ja, itd. itd. kakor tudi haskava mnenja mnogih
odličnih zdravnikov (ki jo nazivajo kava „bodošno-
st“); ako se dostavijo, da to kavo rabijo že nekatere
bolnišnice, dobrodelnih zavodov, kolegij in semenišča;
dalje da konsumenti hlastno poprašujejo po nji — vse
to sijajno potrjuje, da kava „Vittoria“ tife danes prvo
mesto med vsemi do zlag znanimi prinesili.

Gotovo je torej, da bo to kavo rabila vsaka
rodilna, koji je mar zdravje in Studija.

Uzorcji brezplačno. — Za poskušanje se
razpošiljajo po pošti zavoji po 5 kil proti povzetju
3 gld., ako se je obrnil na založnika R. du Ban
v Trstu, Piazza Lipsia 2.

Založnik v Gorici gosp. Ernest Stecker.

Gervinjani gosp. Giuseppe Dreossi

r. Franca.

Učenjaški prvaki

vseh dežel, kol
presojevalci pre-
paratorov, izloženih
na higieničnih
razstavah v Lon-
donu, odlikovali
so z častno diplo-
mami in zlato
kolajno

želodečno
tinkturo

(Znamka tovarne)

lekarničarja

G. PICCOLI v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljšje spričevalo tem
dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno
zlok svoje popolnosti, kajti krepilne želodec in
ga okrepijo z zdravem, pospešuje prebavljanje
in izpraševanje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Lju-
bljani proti poštnemu povzetju. Skatlja s 12
steklenicami stane f. 1-36; s 35 f. 5-26 in je
baš poštni omot 5 kr. Poštnino plači naročitelj.
— Prodaja se po 15 ml. stekl. v lekarni Pon-
toni v Gorici.

Kvizdov Ze več let presku-
Ruid za sano domače
protin. sredstvo proti bo-
lecinam.
Kvizdov Cena cele steklenice 1 gld.
Ruid za pol steklenice 60 kr.
protin. Pazi naj se na varstveno znamenje in za-
bleva izrečno iz Kreisapothek
Korneuburg b. WIEN.